[2019] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 679

ਇੰਡਬਿਲਿਟੀ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 306)

11 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2019

[ਡਾਕਟਰ ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ ਅਤੇ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਅਨੁਛੇਦ 19, 32 - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਭੂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਅੰਗ ਭੋਬਿਸ਼ਯੋਤਰ ਭੂਤ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਬੰਗਾਲੀ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ - ਫਿਲਮ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ 15 ਫਰਵਰੀ, 2019 ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਿਲੀਜ਼ ਤੋਂ ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ 11 ਫਰਵਰੀ,2019 ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਖੁਫੀਆ), ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਾਖਾ ਤੋਂ ਪੱਤਰ ਮਿਲਿਆ ਕਿ 12 ਫਰਵਰੀ, 2019 ਤੱਕ ਫਿਲਮ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ "ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਸੀ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੇ ਤੱਥ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ" - ਦੂਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ - ਫਿਲਮ ਦੇ ਸਹਿ-ਨਿਰਮਾਤਾ ਫਸਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਕੰਪਨੀ ਨੇ 15 ਫਰਵਰੀ, 19 ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਕ੍ਰੀਨਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ - ਟਿਕਟਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ - ਕਿਹਾ ਕਿ: ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਜਨਤਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀ ਸਵੈ-ਨਿਯੁਕਤ ਰੱਖਿਅਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੋਰਸ ਦਾ ਵਰਦੀਧਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਸੰਯੁਕਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਫਿਲਮ ਕੋਲਕਾਤਾ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ

ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ - ਜੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫਿਲਮ CBFC (ਸੈਂਟਰਲ ਬੋਰਡ ਆਫ ਫਿਲਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ) ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੈ - ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ 1952 ਦੇ ਐਕਟ - ਸਟੇਟ ਐਕਟ (ਧਾਰਾ 6, 1954 ਐਕਟ) ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ (ਧਾਰਾ 13) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ CBFC ਕੋਲ ਹੈ। 1952 ਐਕਟ) ਉਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ (ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀ) ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ - CBFC ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਸਮੇਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਪੂਰਵਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ - ਵਾਧੂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ – INOX ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ' ਵਿੱਚ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ - ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਜਨਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ - ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ - ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ 15 ਮਾਰਚ, 2019 ਅਤੇ 25 ਮਾਰਚ,2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਕਈ ਅੰਤਰਿਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ - ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਰਾਜ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਥੀਏਟਰ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਾਧੂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਉਚਿਤ

ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ ਤੋਂ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ - ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ - ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸਿਨੇਮੈਟੋਗ੍ਰਾਫ ਐਕਟ 1952 - ਧਾਰਾਵਾਂ 4, 5, 5A, 5B, 13 - ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਿਨੇਮਾ (ਨਿਯਮ) ਐਕਟ 1954 - ਧਾਰਾ 6 - ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ - ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

679

XXXXXX

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ - ਅਨੁਛੇਦ19 (1) (a) - ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ - ਰਾਜ ਦੇ ਕਰਤੱਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ - ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਭੂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਅੰਗ ਭੋਬਿਸ਼ਯੋਤਰ ਭੂਤ ਨਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਬੰਗਾਲੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ 15 ਫਰਵਰੀ,2019 ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ 11 ਫਰਵਰੀ,2019 ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ), ਸਪੈਸ਼ਲ ਬ੍ਰਾਂਚ ਤੋਂ ਪੱਤਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਸੀ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੇ ਤੱਥ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ"। ਦੂਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਫਿਲਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਬੋਰਡ (CBFC) ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ' ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ 15 ਫਰਵਰੀ,2019 ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੀ

ਰਿਲੀਜ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਕ੍ਰੀਨਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

XXXXXX

681 ਇੰਡਬਿਲਿਟੀ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ: 1.1 ਪੁਲਿਸ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਸਵੈ-ਨਿਯੁਕਤ ਰੱਖਿਅਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੋਰਸ ਦੀ ਵਰਦੀਧਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਉਹ ਅਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਇੱਛੁਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਬਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਜੁਆਇੰਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ਕੋਲਕਾਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਜੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਨੂੰ CBFC ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਨੇਮੈਟੋਗ੍ਰਾਫ ਐਕਟ 1952 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ CBFC ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾਵਾਂ 4, 5, 5A ਅਤੇ 5B ਨੇ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਈ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਧਾਰਾ 5B ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਪਾਵਾਂ

ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਰਾਜ ਐਕਟ (ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਿਨੇਮਾ (ਨਿਯਮ) ਐਕਟ 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 6) ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ (ਸਿਨੇਮੈਟੋਗ੍ਰਾਫ ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 13) ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ (ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀ) ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਾਧੂ ਜਾਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਰੰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ।

XXXXXX

ਇਹ ਕੇਸ ਜਿਸ ਖਤਰੇ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਦਾ ਖਤਰਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਕਰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਭਿਆਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਵਾਂ ਲਈ ਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਫਿਲਮ ਜੋ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਥੀਏਟਰਾਂ ਤੋਂ ਖਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਘਾਤਕ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਕਾਰਨਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਧਾਰ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਸਥਿਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਕਾਲੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ: ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਜੋ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਟ, ਥੀਏਟਰ ਜਾਂ ਸੈਲੂਲਾਇਡ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਸੰਗਠਿਤ ਸਮੂਹ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਨਾਟਕਕਾਰ, ਕਲਾਕਾਰ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਜਾਂ ਅਭਿਨੇਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਨੂੰ ਭਰਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਲਾ ਦਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਭੜਕਾਉਣਾ ਹੈ। ਤੱਤਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਕਲਾ ਰੂਪ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹੋਂਦ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਅਰਥ ਲੱਭਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ। ਕਲਾਕਾਰ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਆਲੋਚਨਾ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ. ਵਿਅੰਗ ਅਤੇ ਵਿਅੰਗ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੀ ਭਾਲ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਲਾ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ

ਲਈ ਓਨੀ ਹੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਹਾਸ਼ੀਏ ਲਈ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ, ਸੰਕਲਪ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।

XXXXXX

683 ਇੰਡਬਿਲਿਟੀ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ

ਜਨਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਅਟੁੱਟ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਜ ਇਸ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਅਭਿਆਸ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਰਾਜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਦਾ: ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਜੋਂ ਸਾਡੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਅਟੁੱਟ ਹਨ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੈ, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜੋ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਤੱਤ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨਾਟਕ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦੇ ਵਿਚਾਰ, ਕਵੀ ਦੇ ਮੀਟਰ ਜਾਂ ਕਾਰਟੂਨਿਸਟ ਦੇ ਸਕੈਚ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: ਫਿਲਮ ਨਾ ਵੇਖਣਾ, ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮੋੜਨਾ ਜਾਂ ਉਹ ਨਾ ਸੁਣਨਾ ਜੋ ਸੰਗੀਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ, ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਅਸਹਿਮਤ ਹਨ। 'ਵਿਚਾਰਾਂ' ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਮਨੁੱਖੀ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਲਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਾਧੂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ

ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਬੱਦਲ ਦੁਆਰਾ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਵੇਗੀ। CBFC ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਸਮੇਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਾਧੂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦਾਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਯੁਕਤ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ 11 ਫਰਵਰੀ 2019 ਦੇ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। INOX ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ' ਵਿੱਚ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਜਨਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਲਣ, ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣ ਦੀ ਠੇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਧਨ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। (ਪੈਰ੍ਹੇ 16, 17) [708-C-E; 709-A-C; 710-A-H; 711-A-H; 712-A]

XXXXXX

1.2ਅਨੁਛੇਦ 19 ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਹਨ। ਅਨੁਛੇਦ 19 (1) ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਰਾਜ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ

ਖੇਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ 'ਤੇ ਸੰਜਮ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਥੋਪਣ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਰਾਜ 'ਤੇ 'ਨਕਾਰਾਤਮਕ' ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਫਤਵਾ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸੰਗਠਿਤ ਹਿੱਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਰਾਜ ਪੁੱਛਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ। ਰਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੰਗਠਿਤ ਹਿੱਤ ਥੀਏਟਰ ਮਾਲਕਾਂ ਜਾਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲੇ ਨਾਲ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਰਾਜ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੀੜ ਦੇ ਡਰ ਨਾਲ ਭਾਸ਼ਣ ਚੁੱਪ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ, ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਬਣਾ ਕੇ ਆਲੋਚਨਾ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਦਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ 'ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀਆਂ' ਦੇ ਠੰਢੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੇ। ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੱਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 15 ਮਾਰਚ, 2019 ਅਤੇ 25 ਮਾਰਚ, 2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਕਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੰਡਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨੂੰ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮ ਭੋਬਿਸ਼ਯੋਤਰ ਭੂਤ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ

ਦੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਥੀਏਟਰ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਾਂਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (ਪੈਰ੍ਹੇ 18, 19) [712-A-H]

685 ਇੰਡਬਿਲਿਟੀ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ 1.3 16 ਫਰਵਰੀ, 2019 ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ ਤੋਂ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ, ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲਾਗਤ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। [ਪੈਰ੍ਹੇ 20, 21] [713-A-C]

ਰੋਮੇਸ਼ ਥਾਪਰ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ **AIR 1950 SC 124: [1950] SCR 594 - ਦਾ ਅਨੁਸ਼ਰਨ ਕੀਤਾ।**

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਝਾ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ **(2011) 8 SCC 372;** ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਸੰਜੇ ਲੀਲਾ ਭੰਸਾਲੀ **(2018) 1 SCC 770: [2017] SCR 111;** ਕਾਮ ਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ **(2018) 1 SCC 761**; ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ. ਬਨਾਮ ਮਨੂਭਾਈ ਸ਼ਾਹ **(1992) 3 SCC 637: [1992] 3 SCR 595;** ਗਜਾਨਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਵਰ ਬਿਰਜੂਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ **(1994) 5 SCC 550: [1994] 1 Suppl. SCR 466;** ਐਸ. ਰੰਗਰਾਜਨ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਜਗਜੀਵਨ ਰਾਮ **(1989) 2 SCC 574 : [1989] 2 SCR 204;** ਡੀ.ਸੀ. ਸਕਸੈਨਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਮੁੱਖ ਜੱਜ **(1996) 5 SCC 216: [1996] 3 Suppl. SCR 677;** ਕੇ.ਐਮ. ਸ਼ੰਕਰੱਪਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ **(2001) 1 SCC 582: [2000] 5 Suppl. SCR 117**; ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਜਨਰਲ ਬਨਾਮ ਆਨੰਦ ਪਟਵਰਧਨ **(2006) 8 SCC 433: [2006] 5 Suppl. SCR 403;** ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਝਾ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ **(2011) 8 SCC 372;** ਵਾਇਕਾਮ 18 ਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ **(2018) 1 SCC 671 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।**

XXXXXX

ਆਨੰਦ ਚਿੰਤਾਮਨੀ ਦਿਘੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ **2001 Cri LJ 2203;** ਐਫ.ਏ. ਪਿਕਚਰ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬਨਾਮ ਸੈਂਟਰਲ ਬੋਰਡ ਆਫ ਫਿਲਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਮੁੰਬਈ **AIR 2005 Bom 145;** ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ **(2008) 56 (2) BLJR 1773;** ਮਕਬੂਲ ਫਿਦਾ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਪਾਂਡੇ **2008 Cri LJ 4107;** ਐਸ ਤਾਮਿਲਸੇਲਵਨ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ **2016 SCC ਆਨਲਾਈਨ Mad 5960 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।**

ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ		
(2011) 8 SCC 372	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 7**

[2017] SCR 111	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 7**
(2018) 1 SCC 761	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 7**
[1950] SCR 594	**ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ**	**ਪੈਰਾ 14**
[1992] 3 SCR 595	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 14**
[1994] 1 Suppl. SCR 466	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 14**
[1989] 2 SCR 204	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 14**
[1996] 3 Suppl. SCR 677	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 14**
[2000] 5 Suppl. SCR 117	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 14**
[2006] 5 Suppl. SCR 403	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 14**
2001 Cri LJ 2203	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 14**
AIR 2005 Bom 145	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 14**
(2008) 56 (2) BLJR 1773	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 14**
2008 Cri LJ 4107	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 14**
(2011) 8 SCC 372	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 14**
(2018) 1 SCC 761	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 14**

ਸਿਵਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2019 ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) Np.ਦਾ 306.

(ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ)

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੰਜੇ ਪਾਰਿਖ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਰੁਖਸਾਨਾ ਚੌਧਰੀ, ਨਾਰਾਇਣ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਸੰਜਨਾ ਸ਼੍ਰੀਕੁਮਾਰ, ਰਿਤਵਿਕ ਪਾਰਿਖ, ਗੌਰਵ ਜੈਨ।

XXXXXX

687 ਇੰਡਬਿਲਿਟੀ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਲੋਂ (ਮੈਸਰਜ਼ ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. ਚੈਂਬਰਜ਼ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਈ), ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂ ਸਿੰਘਵੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸੁਹਾਨ ਮੁਖਰਜੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸਥਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਮਿਤ ਵਰਮਾ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨਚੰਦਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਾਜਲ ਦਲਾਲ, ਅਮਿਤ ਭੰਡਾਰੀ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾਂ ਹੇਠ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਡਾਕਟਰ ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.

1. ਅਰਥਪੂਰਨ ਬੰਗਾਲੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਭੋਬਿਸ਼ਯੋਤਰ ਭੂਤ ਨਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ, ਇਸ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਗਾਲੀ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮ ਦੇ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ" ਪਾਈ ਹੈ। ਸਿੱਧੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੈਰਾ ਤੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ CBFC ਦੇ ਉੱਪਰ ਬੈਠ ਕੇ 'ਸੁਪਰ-ਸੈਂਸਰ' ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਪੁਲਿਸ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14, 19 (1) (a), 19 (1) (g) ਅਤੇ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

2. ਪਹਿਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 2017 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦਾ ਸਹਿ-ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਗਾਲੀ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮ ਮੇਘਨਾਦਬੋਧ ਰੋਹੋਸ਼ਯੋ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 2017 ਵਿਚ ਗੋਆ ਵਿਚ 48ਵੇਂ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਫਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਪੈਨੋਰਮਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭੋਬਿਸ਼ਯੋਤਰ ਭੂਤ ਨੂੰ 2018 ਵਿੱਚ ਏ.ਆਰ.ਐਫ.ਐਫ. ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ - ਬਾਰਸੀਲੋਨਾ ਜਿਊਰੀ ਅਵਾਰਡ ਲਈ ਸ਼ਾਰਟਲਿਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਭੋਬਿਸ਼ਯੋਤਰ ਭੂਤ ਭੂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਅੰਗ ਹੈ ਜੋ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਪਏ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਜਿਉਂਦੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦਾ ਸੋਗ ਮਨਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਊਟਮੋਡਡ ਕੈਬਰੇ ਨੂੰ "ਆਈਟਮ ਨੰਬਰਾਂ" ਨਾਲ ਬਦਲਣ 'ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮ ਅਜੋਕੇ ਡਿਜੀਟਲ ਵਿਕਲਪਾਂ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਟਾਈਪਿਸਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਲੋਜਿਸਟਾਂ ਦੇ ਪਤਨ 'ਤੇ ਸੋਗ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਪੱਤਰਕਾਰੀ, ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਕਾਲੀ ਸਮਾਜ ਸਮਝੌਤਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਭੂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਸਭਿਆਚਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ "ਦੋਸਤਾਨਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ੇਦਾਰ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅੱਜ ਬੰਗਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਰੇਲੂ ਨਾਮ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਨੀਕ ਦੱਤਾ ਅਰਥਪੂਰਨ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਨਾਇਕ ਹਨ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ

ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੁੱਧੀ, ਪੰਚ ਅਤੇ ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ, ਦੱਤਾ ਨੇ ਭੂਤੇਰ ਭੋਬਿਸ਼ਯੋਤ (ਭੂਤਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ) ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਇੱਕ ਕਾਮੇਡੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਬੰਗਾਲੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿੱਚ ਭੂਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਆਰਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੀਤਾ। ਫਿਲਮ ਨੇ ਇੱਕ ਖਰਾਬ ਪੁਰਾਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਇੱਕ ਭੈੜੇ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਡਿਵੈਲਪਰ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ। ਫਿਲਮ ਨੇ ਭੂਤਾਂ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਬਿਲਡਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭੂਤ ਘਰ ਦੇ ਰੱਖਿਅਕ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਇਆ। ਦੱਤਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਫਿਲਮ 'ਅਸ਼ਚਾਰਜਯੋ ਪ੍ਰੋਦੀਪ' ਨੇ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਦ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਪਤਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਤੀਜੀ ਫਿਲਮ 'ਮੇਘਨਾਦਬੋਧ ਰੋਹੋਸ਼ਯੋ' ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਥ੍ਰਿਲਰ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ 1970 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਬੰਗਾਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਹੋਂਦ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ।

XXXXXX

4. ਭੋਬਿਸ਼ਯੋਤਰ ਭੂਤ ਕੋਲ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਈ ਯੂ.ਏ. ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੈ, ਜੋ 19 ਨਵੰਬਰ, 2018 ਨੂੰ ਸੈਂਟਰਲ ਬੋਰਡ ਆਫ ਫਿਲਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 1 ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲਾਂਚ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਫਿਲਮ 15 ਫਰਵਰੀ, 2019 ਨੂੰ ਕੋਲਕਾਤਾ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਰਿਲੀਜ਼ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ, ਪ੍ਰਿੰਟ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। 11 ਫਰਵਰੀ, 2019 ਨੂੰ, ਇਸ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਿਲੀਜ਼ ਤੋਂ ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੂਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੰਬਰ ਤੋਂ ਕਾਲ ਆਈ ਸੀ ਜੋ ਉਸਦੇ ਸੈੱਲ ਫੋਨ 'ਤੇ 9830720982 ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਫੋਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਕੋਲਕਾਤਾ ਪੁਲਸ ਦੀ ਸਟੇਟ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਯੂਨਿਟ ਦੇ

ਦਿਲੀਪ ਬੰਦੋਪਾਧਿਆਏ ਵਜੋਂ ਦੱਸੀ ਹੈ। ਫੋਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਅੱਗੇ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਛੇਤੀ ਹੀ, ਦੂਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਯੂਨਿਟ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ 12 ਫਰਵਰੀ, 2019 ਤੱਕ ਕੋਲਕਾਤਾ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਇਕਾਈ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਫਿਲਮ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚਿੱਠੀ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਸੀ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੇ ਤੱਥ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ 12 ਫਰਵਰੀ, 2019 ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ CBFC ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਇਨਪੁਟਾਂ' ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਖੁਫੀਆ) ਸ਼੍ਰੀ ਦਿਲੀਪ ਬੰਦੋਪਾਧਿਆਏ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰ ਕੋਲ "ਪਹਿਲ ਦੇ ਅਧਾਰ' 'ਤੇ "ਕੁਝ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ" ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਐਡਵਾਂਸ' ਨਿੱਜੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਲਕਾਤਾ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

[1]'CBFC'

XXXXXX

689 ਇੰਡਬਿਲਿਟੀ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ

[ਡਾਕਟਰ ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

5. ਪਹਿਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ 15 ਫਰਵਰੀ, 2019 ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਪਹਿਲਾ ਸ਼ੋਅ ਸਵੇਰੇ 11.00 ਵਜੇ ਸੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ੋਅ ਸ਼ਾਮ 5.50 ਵਜੇ ਪ੍ਰੈਸ,

ਕਾਸਟ ਅਤੇ ਕਰੂ ਲਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਫਿਲਮ ਸ਼ਨੀਵਾਰ, 16 ਫਰਵਰੀ, 2019 ਤੱਕ ਭਰੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲਕਾਤਾ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ 16 ਫਰਵਰੀ, 2019 ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਕ੍ਰੀਨਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਇਕ ਵੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੇ ਕਾਸਟ ਅਤੇ ਕਰੂ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ INOX ਸਾਊਥ ਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟਾਂ ਵਾਪਸ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ ਨੇ ਅਣਪਛਾਤੇ "ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਪਰਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਕਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਥਾਣੇ ਦੇ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੋਵੇਗਾ।

6. ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਪਰਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕੋਲਕਾਤਾ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। 48 ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ 60 ਸਕ੍ਰੀਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਦੋ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਬੇਲੋੜੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਕਵਰੇਜ ਮਿਲੀ। ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਲੇਖ ਸਨ ਜੋ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨ: (i) ਆਨੰਦ

ਬਾਜ਼ਾਰ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਮਿਤੀ 17.02.2019; (ii) ਦਿ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਮਿਤੀ 17.02.2019; (iii) ਪ੍ਰਤਿਦਿਨ ਮਿਤੀ 17.02.2019; (iv) ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਮਿਤੀ 17.02.2019; ਅਤੇ (v) ਆਜ ਕਾਲ ਮਿਤੀ 17.02.2019. 16 ਫਰਵਰੀ, 2019 ਨੂੰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਈਸਟਰਨ ਇੰਡੀਆ ਮੋਸ਼ਨ ਪਿਕਚਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ ਜੋ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕਾਂ, ਫਿਲਮ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਟੂਡੀਓ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। INOX ਫਿਲਮਾਂ, ਪੀਵੀਆਰ ਸਿਨੇਮਾ ਅਤੇ ਸਿਨੇਪੋਲਿਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਈ-ਮੇਲ ਭੇਜ ਕੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

XXXXXX

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 19 ਫਰਵਰੀ, 2019 ਨੂੰ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਮੰਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡਰ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਇਕਾਈ ਸਮੇਤ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਠੋਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਫਿਲਮ ਦੀ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਥੀਏਟਰ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਉੱਘੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਿੰਤਾ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“ਕਈ ਉੱਘੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੇ ਹਾਲ ਤੋਂ ਫਿਲਮ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਥੇਰ ਪੰਜਾਲੀ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਬੰਗਾਲੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ, ਥੀਏਟਰ ਅਤੇ ਦਿੱਗਜ ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰ, ਦਾਦਾ ਸਾਹਿਬ ਫਾਲਕੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ, ਅਪਰਣਾ ਸੇਨ, ਅਦਾਕਾਰ, ਪਟਕਥਾ ਲੇਖਕ, ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਤੇ 36 ਚੌਰੰਗੀ ਲੇਨ ਸਮੇਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਪਰਣਾ ਸੇਨ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਬੰਗਾਲੀ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਬਿਭਾਸ਼ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬੰਗਾਲੀ ਥੀਏਟਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਮਕਾਲੀ ਬੰਗਾਲੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਕਈ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭਿਆਸਾਚੀ ਚੱਕਰਵਰਤੀ (ਫੇਲੂਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ), ਕੌਸ਼ਿਕ ਸੇਨ, ਸੋਹੇਗ ਸੇਨ, ਚੰਦਨ ਸੇਨ, ਦੇਬੋਲੀਨਾ ਦੱਤਾ, ਚੰਦਰਯੀ ਘੋਸ਼, ਬਰੂਨ ਚੰਦਾ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਨੀਕ ਦੱਤਾ, ਸਹਿ-ਸਕ੍ਰਿਪਟ ਲੇਖਕ ਉਤਸਵ ਮੁਖਰਜੀ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਿਨੇਮਾ ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

XXXXXX

691 ਇੰਡਬਿਲਿਟੀ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ

[ਡਾਕਟਰ ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

7. ਜਿਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ:

(i) ਫਿਲਮ ਨੂੰ CBFC ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਾ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਪੁਲਿਸ ਰਾਹੀਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਰੁਕਾਵਟ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ;

(ii) ਫਿਲਮ ਦੀ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਦੀਆਂ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ CBFC ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫਿਲਮ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਜ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(iii) ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ;

(iv) ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਸੰਸਥਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ CBFC ਨੂੰ ਸਿਨੇਮੈਟੋਗ੍ਰਾਫ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਦੇਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਭੰਡਾਰ ਹੈ; ਅਤੇ

(v) ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਵਾਧੂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤਰੀਕਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ **ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਝਾ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨਜ਼ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ**[2]**, ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਸੰਜੇ ਲੀਲਾ ਭੰਸਾਲੀ**[3] **ਅਤੇ ਵਿਆ ਕਾਮ 18 ਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ**[4] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੰਡਮਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ (i) ਪਹਿਲੇ, ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਨਿਰਵਿਘਨ

ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ; (ii) CBFC ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ; (iii) ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ (iv) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਨਿਰਵਿਘਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ।

8. ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ 15 ਮਾਰਚ,2019 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ, ਤਾਂ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਫਿਲਮ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਰੋਕ ਨਾ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ। ਅੰਤਰਿਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ:

---

[2] (2011) 8 SCC 372

[3] (2018) 1 SCC 770

[4] (2018) 1 SCC 761

XXXXXX

ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣ ਜਾਂ ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ 'ਚ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਫਿਲਮ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਜਾਂ ਰੋਕ ਨਾ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ।

“ਅਸੀਂ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿੱਥੇ ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਦਿਖਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਤਰਿਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:

“ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ CBFC ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਰਸਮੀ ਜਾਂ ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੇ। ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 (1) ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

9. ਜਦੋਂ 25 ਮਾਰਚ, 2019 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਆਈ, ਤਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਡਾਕਟਰ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂ ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ (ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ) ਨੇ 19 ਮਾਰਚ, 2019 ਨੂੰ (i) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ ਸਨ; (ii) ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਕੋਲਕਾਤਾ ਸਮੇਤ); (iii) ਰੇਂਜ ਡਿਪਟੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ; (iv) ਜ਼ੋਨਲ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ; ਅਤੇ (v) ਦੱਖਣੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਵਧੀਕ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ "ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪਾਲਣਾ" ਲਈ ਭੇਜਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪੱਤਰ 18 ਮਾਰਚ, 2019

ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫਿਲਮ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਿਨੇਮਾ (ਨਿਯਮ) ਐਕਟ 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਜਾਂ ਸਿਨੇਮੈਟੋਗ੍ਰਾਫ ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਇੱਕ ਚਾਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਸ ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੰਜੇ ਪਾਰਿਖ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਰਟ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਥੀਏਟਰ ਜਿੱਥੇ ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਕੋਲਕਾਤਾ <u>ਤੋਂ ਬਾਹਰ</u> ਸਥਿਤ ਹਨ । ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿ ਸਪੈਸ਼ਲ ਬ੍ਰਾਂਚ ਦੇ ਜੁਆਇੰਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਪੁਲਿਸ (ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ) ਦੁਆਰਾ 11 ਫਰਵਰੀ, 2019 ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਥੀਏਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

<u>XXXXXX</u>

693 ਇੰਡਬਿਲਿਟੀ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ
[ਡਾਕਟਰ ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

"ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਫਿਲਮ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜਾਇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਨਾਲ "ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ" ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰੀ ਫਿਲਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਬੋਰਡ (CBFC) ਵੱਲੋਂ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ (i) ਸੰਯੁਕਤ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਜੋ ਉਸ ਨੇ 11 ਫਰਵਰੀ, 2019 ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਅਤੇ (ii) ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਥੀਏਟਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸੰਚਾਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਜਿੱਥੇ ਫਿਲਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 15 ਮਾਰਚ 2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ। ਥੀਏਟਰ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਜੋ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਤੋਂ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਮੰਗੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਠਹਿਰਾਵਾਂਗੇ।

XXXXXX

10. 25 ਮਾਰਚ, 2019 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਥੀਏਟਰ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਫਿਲਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 27 ਮਾਰਚ,

2019 ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਥੀਏਟਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਜੋ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਚਾਰ 51 ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਗ੍ਰਹਿ ਨੇ ਇੱਕ ਪਾਲਣਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਥੀਏਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਫਿਲਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। 25 ਮਾਰਚ, 2019 ਨੂੰ, ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਖੁਫੀਆ) ਨੇ 11 ਫਰਵਰੀ 2019 ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਪੱਤਰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ।

11. ਹੁਣ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਜਿਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

12. ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਰਣਨ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭੋਬਿਸ਼ਯੋਤਰ ਭੂਤ 15 ਫਰਵਰੀ, 2019 ਨੂੰ ਕੋਲਕਾਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ 11 ਫਰਵਰੀ, 2019 ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਬ੍ਰਾਂਚ ਦੇ ਜੁਆਇੰਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਪੁਲਿਸ (ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ) ਨੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਫਿਲਮ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ" ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਕਿ "ਫਿਲਮ ਦੇ ਤੱਥ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ"। ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਥੀਏਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 48 ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਦੋ ਨੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਿਨੇਮਾ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ 1954 ਜਾਂ ਸਿਨੇਮੈਟੋਗ੍ਰਾਫ ਐਕਟ 1952 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ

ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਕੁਝ ਅਪਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਸਾਰੇ ਥੀਏਟਰ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਰਾਡਾਰ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, INOX ਲੀਜ਼ਰ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 4 ਮਾਰਚ, 2019 ਨੂੰ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ "ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ "ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ" ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਨਿਰਮਾਤਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਹੈ।

XXXXXX

695 ਇੰਡਬਿਲਿਟੀ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ
[ਡਾਕਟਰ ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

13. ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਸੁਆਦ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਸੁਣਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਵੋਲਟੇਅਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ: "ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਦੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਰੱਖਿਆ ਕਰਾਂਗਾ" ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਬੋਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਜਾਂ ਨਫ਼ਰਤ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।[5] ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਰੱਖਿਆ ਇੱਕ ਸੱਭਿਅਕ ਅਤੇ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਸਮਾਜ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।[6]

ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦੋਵੇਂ ਹਨ। ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਨੈਤਿਕ ਦਲੀਲਾਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਤੱਕ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਜਾਂ ਮਾਣ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ - ਜਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਬੁਲਾਰੇ ਜਾਂ ਸਰੋਤੇ ਵਜੋਂ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਜੋਂ।[7] ਇਹ ਦਲੀਲਾਂ ਇਨਸਾਨਾਂ ਲਈ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਹੱਤਵ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਪਣਯੋਗ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ।[8] ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਦਲੀਲ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਠੋਸ ਲਾਭ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਵਧੀ ਹੋਈ ਨਿੱਜੀ ਖੁਸ਼ੀ, ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਮਾਜ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੋਵੇ।[9]

19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜੌਹਨ ਸਟੂਅਰਟ ਮਿੱਲ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਬਚਾਅ ਹੈ।[10] ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਕਲਾਸੀਕਲ ਕਿਤਾਬ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਾਰੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਬਹਿਸ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੈ:

"ਮਿਲ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੋਲਣ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ, ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਮਾਜ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਸੁਤੰਤਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ। ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ ਗਲਤੀ ਅਤੇ ਅੱਧੇ ਸੱਚ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਤੋਂ ਸੱਚ ਦੇ ਉਭਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਰੇ ਹੋਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।[11]

[5] ਨਿਗੇਲ ਵਾਰਬਰਟਨ, ਫ੍ਰੀ ਸਪੀਚ: ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ (ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ 2009), ਪੰਨਾ 27 ਤੇ

[6]ID.

[7]ਸੁਪਰਾ ਨੋਟ 6, ਪੰਨਾ 59 ਤੇ

[8]Id

[9]ID, ਪੰਨਾ 57 ਤੇ.

10 ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸਟੈਨਫੋਰਡ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ ਫਿਲਾਸਫੀ, https://plato.standford.edu/entries/freedom-speech/#HarPriFreSpe ਵਿਖੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

XXXXXX

ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰੱਖਿਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਨੁਕਸਾਨ ਸਿਧਾਂਤ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸੱਭਿਅਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ।[12] ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਿੱਲ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਿਤ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।[13] ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ:

"ਜੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੇ ਇਸ ਦੇ ਅਨੰਦ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸੱਟ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਫਰਕ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਸੱਟ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਰਾਏ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਅਜੀਬ ਬੁਰਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਰਹੀ ਹੈ- ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਇਸ ਰਾਏ ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।[14]

ਰੋਨਾਲਡ ਡਵਰਕਿਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬੋਲਣ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ "ਲੋਕਤੰਤਰੀ" ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ:

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।[15]

ਡਵਰਕਿਨ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਢਾਂਚੇ ਵਜੋਂ ਸੰਕਲਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੰਕਲਪ ਵਜੋਂ ਜੋ ਸੰਭਾਵਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਰਵਾਇਤੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।[16] ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ ਜੋ ਜਨਤਕ ਬਹਿਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਜੋਂ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।[17]

---

[11] ਸੁਪਰਾ ਨੋਟ 6, ਪੰਨਾ 68 ਤੇ

[12] ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸਟੈਨਫੋਰਡ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ ਫਿਲਾਸਫੀ, https://plato.stanford.edu/entries/freedomspeech/#HarPriFreSpe ਵਿਖੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ

[13] ਸੁਪਰਾ ਨੋਟ 6, ਪੰਨਾ 73 ਤੇ.

[14] ਸੁਪਰਾ ਨੋਟ 6, ਪੰਨਾ 89 ਤੇ.

[15] ਰੋਨਾਲਡ ਡਵਰਕਿਨ, "ਮਜ਼ਾਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ", ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਨਿਊਯਾਰਕ ਸਮੀਖਿਆ, 23 ਮਾਰਚ 2006

XXXXXX

697 ਇੰਡਬਿਲਿਟੀ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ

[ਡਾਕਟਰ ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

ਵਿਅੰਗ ਇੱਕ ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ੈਲੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ "ਸਮਕਾਲੀ ਮੁੱਦਿਆਂ" ਨੂੰ "ਮਜ਼ਾਕ ਜਾਂ ਵਿਅੰਗ ਦੁਆਰਾ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।[18] ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਲਾ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੇਤੁਕਿਆਂ, ਪਾਖੰਡਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੁਕਤਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਹੋਰ ਰੂਪ ਅਕਸਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਵਿਅੰਗ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਪਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

9 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1980 ਨੂੰ, ਜੇਮਜ਼ ਬਾਲਡਵਿਨ ਨੇ ਚਿਨੂਆ ਅਚੇਬੇ (ਫ੍ਰੈਡ ਸਟੈਨਲੀ ਅਤੇ ਲੂਈ ਐਚ ਪ੍ਰੈਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪਾਦਿਤ ਜੇਮਜ਼ ਬਾਲਡਵਿਨ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ) ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਅਚੇਬੇ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲਾ ਦਾ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਸਥਾਈ ਸੰਬੰਧ ਹੈ:

"ਕਲਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ [ਅਤੇ] ਕਲਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਥੇ ਲਟਕ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਤੇ ਕਲਾ ਬੇਸ਼ਰਮੀ, ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੈ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਸਮਾਜਿਕ। ਇਹ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹੈ; ਇਹ ਆਰਥਿਕ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਜੀਵਨ ਉਸ ਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਝਲਕਦਾ ਹੈ।[19]

ਅਲਬਰਟ ਕੈਮੂ ਨੇ "ਵਿਰੋਧ, ਬਗਾਵਤ ਅਤੇ ਮੌਤ" ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਕਲਾ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ:

---

[16] ਐਰਿਕ ਬੈਰੰਡਟ, ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, (ਦੂਜਾ ਐਡੀਸ਼ਨ, OUP, 2005) ਪੰਨਾ 18-19 'ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਆਇਫ ਓ'ਗੀਲੀ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਯੂਰਪੀਅਨ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ 19 ਟ੍ਰਿਨਿਟੀ C.L. Rev.(2016)

[17] ID.

[18] ਮਾਧਵੀ ਗੋਰਾਡੀਆ ਦੀਵਾਨ, ਮੀਡੀਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਹਿਲੂ (ਈਸਟਰਨ ਬੁੱਕ ਕੰਪਨੀ 2013) ਪੰਨਾ 154 ਤੇ।

[19] ਜੇਮਜ਼ ਬਾਲਡਵਿਨ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ, ਮਿਸੀਸਿਪੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 30 ਜਨਵਰੀ 1989, (ਫ੍ਰੈਡ ਐਲ. ਸਟੈਂਡਲੀ ਅਤੇ ਲੂਈ ਐਚ. ਪ੍ਰੈਟ ਐਡਜ਼) ।

XXXXXX

"ਕਲਾ, ਉਸ ਆਜ਼ਾਦ ਤੱਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜ਼ੁਲਮ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਲਾ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ... ਜ਼ਾਲਮ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਲਾ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁਕਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰਹੱਸਮਈ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਹਰ ਮਹਾਨ ਕੰਮ ਮਨੁੱਖੀ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਇਸਦਾ ਪੂਰਾ ਰਾਜ਼ ਹੈ। ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੈਂਪ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸੈੱਲ ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਇਸ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਲਈ ਰਾਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ... ਵਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ... ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਕੰਮ ਜੋ ਵੀ ਹੋਣ, ਉਹ ਇੱਕੋ ਭੇਤ ਰੱਖਣਗੇ, ਜੋ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਬਣੇ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਹਰ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਦੁਆਰਾ ਪੋਸ਼ਿਤ ਹੋਣਗੇ।[20]

ਸਿਮੋਨ ਡੀ ਬਿਊਵਰ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਰ ਕਲਾਕਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਕੀਕਤ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸੰਪਰਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜ਼ੁਲਮ ਜਾਂ ਜ਼ੁਲਮ, ਅਸਤੀਫਾ ਜਾਂ ਬਾਗ਼ੀ, ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦਮੀ। ਪਰ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਉਹ ਉਤਸੁਕਤਾ ਲੱਭਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਲਈ ਆਮ ਹੈ; ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ: ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। [21]

14. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, **ਰੋਮੇਸ਼ ਥਾਪਰ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ ਰਾਜ,** [22] ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਕੀਰਣ ਅਤੇ ਸਖਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਸ ਅਹਿਸਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਾਰੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਨੀਂਹ 'ਤੇ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ, ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੰਭਵ ਹੈ।

[20]ਅਲਬਰਟ ਕੈਮੂ ਅਤੇ ਜਸਟਿਨ ਓ ਬ੍ਰਾਇਨ, ਵਿਰੋਧ, ਬਗਾਵਤ ਅਤੇ ਮੌਤ, ਰੈਂਡਮ ਹਾਊਸ, ਨਿਊਯਾਰਕ (1960).

[21]ਸਿਮੋਨ ਡੀ ਬਿਊਵਰ, ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਨੈਤਿਕਤਾ, ਬਰਨਾਰਡ ਫ੍ਰੈਚਟਮੈਨ (ਅਨੁਵਾਦਕ)।
[22]AIR 1950 SC 124.

XXXXXX

699 ਇੰਡਬਿਲਿਟੀ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ
[ਡਾਕਟਰ ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ. ਬਨਾਮ ਮਨੂਭਾਈ ਸ਼ਾਹ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਇੱਕ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ("ਐਲ.ਆਈ.ਸੀ.") ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਐਲਆਈਸੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਲੇਖਕ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਭੋਪਾਲ ਗੈਸ ਦੁਖਾਂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਰਾਜ-ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਨਤਕ ਫੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਬੋਝ ਹੈ। ਜੱਜ ਏ. ਐਮ. ਅਹਿਮਦੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਦਵਾਨ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਸਨ) ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

“8... ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 (2) ਤਹਿਤ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ, ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਛੋਟੀ ਸਕ੍ਰੀਨ ਜਨਤਕ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਜੀਵਨ ਰੇਖਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ, ਘੁੱਟਣ ਜਾਂ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਘੰਟੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਜਾਂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਚਾਰ ਮਾਧਿਅਮ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਕੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਜੀਵੰਤ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 (2) ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਗਜਾਨਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਵਰ ਬਿਰਜੂਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ[24] ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਮਾਓ ਜ਼ੈਦੋਂਗ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਸਟਮ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਚੀਨ ਤੋਂ ਆਯਾਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਜੱਜ ਜੀਵਨ ਰੈੱਡੀ ਨੇ ਕਿਹਾ:

---

[23] (1992) 3 SCC 637

[24] (1994) 5 SCC 550

XXXXXX

"10. ... ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਨਾਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦਮਨ ਕਦੇ ਵੀ ਸਫਲ ਸਥਾਈ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਤਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਝੂਠੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਦਿਨ ਫਟ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਜ਼ਾਦ ਵਪਾਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ - ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਦੇ ਖੰਡ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕੋ ਇਕ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਸੋਚ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸਾਡੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ..."

ਐਸ. ਰੰਗਰਾਜਨ ਬਨਾਮ ਪੀ.ਜਗਜੀਵਨ ਰਾਮ [25] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀ ਤਾਮਿਲ ਫਿਲਮ ਓਰੇ ਓਰੂ ਗ੍ਰਾਮਾਥਾਈਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਯੂ-ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ("ਹਰ ਉਮਰ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ") ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਜਸਟਿਸ ਜਗਨਨਾਥ ਸ਼ੈੱਟੀ ਨੇ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਫਰਜ਼ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ:

“ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੁਖੀ ਸਵਾਲ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਤਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੈ? ਜੇ ਫਿਲਮ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ19 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਜਲੂਸਾਂ ਜਾਂ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਨਕਾਰਣ ਅਤੇ ਬਲੈਕਮੇਲ ਅਤੇ ਧਮਕਾਉਣ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਰਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੋ ਸੋਧ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ:

XXXXXX

701 ਇੰਡਬਿਲਿਟੀ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ
[ਡਾਕਟਰ ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

“ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਦੋ ਸੋਧ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਿਚ ਕੁਝ ਗਲਤ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

---

[25] (1989) 2 SCC 574

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਨੁਛੇਦ 19 (2) ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਜੋ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਫਿਰੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਨੁਛੇਦ 19 (1) (a) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਨੁਛੇਦ 19 (2) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਲੋੜ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸੁਵਿਧਾ ਜਾਂ ਲਾਭ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ। ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਆਲੋਚਨਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਓਨੀ ਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਖੁਦ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ।

ਡੀ.ਸੀ. ਸਕਸੈਨਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਮੁੱਖ ਜੱਜ[26] ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਸਟਿਸ ਕੇ ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ, ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ:

30. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਨਤਕ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਨਿਰਵਿਘਨ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭੜਕਾਊ, ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੰਜਮ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਚਿਤ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਚੋਣ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਨਤਕ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਬਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਇਨਕਲਾਬ ਲਈ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

XXXXXX

ਕੇ.ਐਮ. ਸ਼ੰਕਰੱਪਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, [27] ਵਿੱਚ ਸਿਨੇਮੈਟੋਗ੍ਰਾਫ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 (1) ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਿਲਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜੋ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਫਿਲਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਕਾਰਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ:

[26] (1996) 5 SCC 216

[27] (2001) 1 SCC 582

“ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਦਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਮਾਹਰ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਜਨਤਾ 'ਤੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਹੋਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਵਰਗ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨਾ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਜਾਂ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਫਰਜ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ।

ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਜਨਰਲ ਬਨਾਮ ਆਨੰਦ ਪਟਵਰਧਨ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ[28] ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਯੂ' ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਗ II ਨੂੰ ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ 'A' ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਜੱਜ ਏ. ਆਰ. ਲਕਸ਼ਮਣਨ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"44. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ, ਮਰਦੀਅਤ ਦੀ ਗਲਤ ਸਮਝ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ

ਬੁਰਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਧਾਰਨਾ ਦੱਸਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ... ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਜੋ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਟੋਪੀ ਡਿੱਗਣ 'ਤੇ ਫਿਰੌਤੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਜਨਤਕ ਫੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਾਜ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਏਜੰਸੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰਾਂ ਦੇ।

---

[28] (2006) 8 SCC 433

XXXXXX

703 ਇੰਡਬਿਲਿਟੀ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ
[ਡਾਕਟਰ ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"45. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗਠਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫਿਲਮ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਇਸ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਲਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਲੱਭਣਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਆਨੰਦ ਚਿੰਤਾਮਨੀ ਦਿਘੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ[29] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ "ਮੈਂ ਨਾਥੂਰਾਮ

ਗੋਡਸੇ ਬੋਲਟੋਏ" ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਨਾਟਕ ਦੀ ਹਰ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਏ ਜਾਣਗੇ। ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੂਚਨਾ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਡੀ.ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.) ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ:

“6.ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਇਸ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧ ਸਮਾਜ ਦੀ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ।

..

ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ, ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ, ਮੂਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਘੇਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ, ਅਗਿਆਨਵਾਦੀ ਅਤੇ ਧਰਮ-ਵਿਰੋਧੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਦਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਤਰਨਾਕ ਰੁਝਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰੁਝਾਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

“15... ਸੰਵਿਧਾਨ ਫਾਈਨ ਆਰਟ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਨੁਛੇਦ 19 (1) (a) ਇਕਲੌਤਾ ਲੇਖ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ... ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਆਪਕ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਜਾਣਨ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੂਚਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੂਚਿਤ ਨਾਗਰਿਕ ਕੋਲ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਚਾਰ, ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਸਮਾਜ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹਨ..."

---

[29]2001 Cri LJ 2203

XXXXXX

ਐਫ.ਏ. ਪਿਕਚਰ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬਨਾਮ ਸੈਂਟਰਲ ਬੋਰਡ ਆਫ ਫਿਲਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਮੁੰਬਈ,[30] ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਫਿਲਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਫਿਲਮ "ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ" ਅਤੇ "ਕੁਝ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਚਤ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ"। ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੈਂਟਰਲ ਬੋਰਡ ਆਫ ਫਿਲਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ (CBFC) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਡੀ. ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.) ਨੇ ਕਿਹਾ:

"12... ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਕੀ ਹੈ। ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ 'ਤੇ

ਆਧਾਰਿਤ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ... ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕੋਲ ਉਸ ਕੋਲ ਵਪਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਵਿਅੰਗ, ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੋਂਦ ਦੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਪੱਧਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੀ ਕਲਾ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਦੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਚਿੱਤਰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਲੇਖਕ ਦੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਮਨੁੱਖੀ ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਲੇਖਕ, ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ:

"ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕਿਰਦਾਰ ਹਨ ਜੋ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਹਨ। ਅਨੁਛੇਦ 19 (1) (a) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜੋ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੋਣ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹੈ। **ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੋਢੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਚੌੜੇ ਹੋਣ। ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਵਜੋਂ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਸ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ।**

---

[30]AIR 2005 Bom 145

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

XXXXXX

705 ਇੰਡਬਿਲਿਟੀ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ
[ਡਾਕਟਰ ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ. ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ[31] ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇੱਕ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸੀਰੀਅਲ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੀਰੀਅਲ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸੀਰੀਅਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਨਵਨੀਤੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

ਇੱਕ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਕਲਾਕਾਰ ਸਮਾਜ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਅੰਗ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਕਲਾਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਸਿਰਜਣਾ ਨੂੰ ਅਤਿ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਰਗ ਦੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਬਾਇਆ ਜਾਂ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਸੁਣਨ ਦੇ ਆਦੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਅਦਾਲਤਾਂ (ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਸਮੇਤ) ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮਕਬੂਲ ਫਿਦਾ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਪਾਂਡੇ, [32] ("ਮਕਬੂਲ ਫਿਦਾ ਹੁਸੈਨ") ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਲਈ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਗਨ ਔਰਤ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਾਲ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਸਟਿਸ ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਨੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਦੀ ਕਲਾਤਮਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ:

"... ਬਹੁਲਵਾਦ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਆਤਮਾ ਹੈ। ਅਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ। ਅਸਲ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਘਰ ਵਰਗਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੈਰ-ਰਵਾਇਤੀ ਜਾਂ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਕੈਦ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਡਰੋਂ ਆਪਣੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਘਬਰਾਹਟ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਸ ਸੋਚ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਮਾਪਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ।

---

[31] (2008) 56 (2) BLJR 1773

[3]22008 Cri LJ 4107

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਝਾ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ,[33] ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਆਰਕਸ਼ਨ' ਦੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮੈਟੋਗ੍ਰਾਫ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ

ਸੈਂਸਰ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ U /A ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਿਨੇਮਾ (ਨਿਯਮ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 (1) ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, 1955 ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। **ਕੇ.ਐਮ.ਸ਼ੰਕਰੱਪਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ**,(Supra) ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"23. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਰਾਜ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖੇਗਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਬੋਰਡ ਨੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ 'ਤੇ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼ੰਕਰੱਪਾ (Supra) ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ।

ਐਸ. ਤਮਿਲਸੇਲਵਨ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ [34] ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਤਾਮਿਲ ਨਾਵਲ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਲਈ 'ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ' ਸਨ। ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਗੈਰ-ਨਿਆਂਇਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਅਣਵਿਕੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਜਸਟਿਸ ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਨੇ **ਮਕਬੂਲ ਫਿਦਾ ਹੁਸੈਨ** (Supra) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

“180... ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਾਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਉਲਟ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਚਿੰਤਤ ਸਨ।

.....

[33] (2011) 8 SCC 372

[34]2016 SCC ਆਨਲਾਈਨ Mad 5960

XXXXXX

707 ਇੰਡਬਿਲਿਟੀ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ
[ਡਾਕਟਰ ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਜ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ।

ਵਾਇਕਾਮ 18 ਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, [35] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫਿਲਮ 'ਪਦਮਾਵਤ' ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਫਿਲਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਜਸਟਿਸ ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ) (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਦਵਾਨ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਸਨ) ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"15... ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ।

ਬੈਂਚ ਨੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦੌਰਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰਾਜ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ:

20. ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਰਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫਿਲਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

15. ਇੱਕ ਅਕਾਦਮਿਕ ਲੇਖ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫਿਲਮ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਫਿਲਮ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚਾਲੇ ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਜੋ ਸਮਕਾਲੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ, ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ,

ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਹਨ...[36]

---

[35] (2018) 1 SCC 671

XXXXXX

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ "ਪਾਤਰਾਂ" ਵਜੋਂ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਇਹ "ਪਾਤਰ" ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ "ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਨ।"[37]

16. ਪੁਲਿਸ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀ ਸਵੈ-ਨਿਯੁਕਤ ਰੱਖਿਅਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੋਰਸ ਦੀ ਵਰਦੀਧਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਉਹ ਅਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਇੱਛੁਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਬਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਜੁਆਇੰਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ਕੋਲਕਾਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਜੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਨੂੰ CBFC ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਨੇਮੈਟੋਗ੍ਰਾਫ ਐਕਟ 1942 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ CBFC ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾਵਾਂ 4, 5, 5A ਅਤੇ 5 B ਨੇ ਜਨਤਕ

ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਈ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਧਾਰਾ 5B [38] ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਰਾਜ ਐਕਟ (ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਿਨੇਮਾ (ਨਿਯਮ) ਐਕਟ 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 6[39]) ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ (ਸਿਨੇਮੈਟੋਗ੍ਰਾਫ ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 13[40]) ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ (ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀ) ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਸਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

XXXXXX

709 ਇੰਡਬਿਲਿਟੀ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ

[ਡਾਕਟਰ ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਧੀਕਤਾ ਜਾਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਰੰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਜਿਸ ਖਤਰੇ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਦਾ ਖਤਰਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ

ਸਮਰੱਥ ਕਰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਭਿਆਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਵਾਂ ਲਈ ਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਫਿਲਮ ਜੋ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਥੀਏਟਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਘਾਤਕ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਕਾਰਨਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਧਾਰ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਸਥਿਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਕਾਲੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ: ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਜੋ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਟ, ਥੀਏਟਰ ਜਾਂ ਸੈਲੂਲਾਇਡ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਸੰਗਠਿਤ ਸਮੂਹ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਨਾਟਕਕਾਰ, ਕਲਾਕਾਰ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਜਾਂ ਅਭਿਨੇਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਨੂੰ ਭਰਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਲਾ ਦਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਭੜਕਾਉਣਾ ਹੈ। ਤੱਤਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਕਲਾ ਰੂਪ ਇੱਕ

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹੋਂਦ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਅਰਥ ਲੱਭਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ। ਕਲਾਕਾਰ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਆਲੋਚਨਾ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਵਿਅੰਗ ਅਤੇ ਵਿਅੰਗ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੀ ਭਾਲ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ ਲੱਭਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਅਨੁਭਵ ਸਾਡੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਅਰਥ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਲਾ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਲਈ ਓਨੀ ਹੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਹਾਸ਼ੀਏ ਲਈ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ, ਸੰਕਲਪ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਹੈ।

XXXXXX

ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਅਟੁੱਟ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਜ ਇਸ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਅਭਿਆਸ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਰਾਜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਦਾ: ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮਨੁੱਖਾ ਵਜੋਂ ਸਾਡੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਅਟੁੱਟ ਹਨ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੱਕ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਹੈ, ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜੋ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਤੱਤ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨਾਟਕ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦੇ ਵਿਚਾਰ, ਕਵੀ ਦੇ ਮੀਟਰ ਜਾਂ ਕਾਰਟੂਨਿਸਟ ਦੇ ਸਕੈਚ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: ਫਿਲਮ ਨਾ ਵੇਖਣਾ, ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ

ਨੂੰ ਨਾ ਮੋੜਨਾ ਜਾਂ ਉਹ ਨਾ ਸੁਣਨਾ ਜੋ ਸੰਗੀਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ, ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਅਸਹਿਮਤ ਹਨ। 'ਵਿਚਾਰਾਂ' ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਮਨੁੱਖੀ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਖੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਲਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਾਧੂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਬੱਦਲ ਦੁਆਰਾ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਵੇਗੀ।

---

[36] ਗੰਤੀ ਟੀ.2009, 'ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੌਤਮ ਭਾਟੀਆ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪਮਾਨਜਨਕ, ਸਦਮਾ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ: ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ (ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ 2016), ਪੰਨਾ 180 'ਤੇ

[37] ਗੌਤਮ ਭਾਟੀਆ, ਅਪਮਾਨਜਨਕ, ਸਦਮਾ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ: ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ (ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ 2016), ਪੰਨਾ 183 ਤੇ
[38] ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ 5B ਸਿਧਾਂਤ -

(1) ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ, ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਫਿਲਮ ਜਾਂ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸਬੰਧਾਂ, ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸਮਝੇ, ਜੋ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਈ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨਗੇ।

[39] ਧਾਰਾ 6: ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ
(1) ਪੂਰੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜੇ ਉਹ ਜਾਂ ਉਹ ਕਿਸ ਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ, ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਸਮੇਤ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਾਲੇ ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਜਿਹਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇਗਾ।

(3) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਉਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗਾ, ਪਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕਿਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਕਿ ਮੁਅੱਤਲੀ ਜਾਂ ਮਨਾਹੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਉਸ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ◌ਾ◌ ਲਈ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਸਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

[40]ਧਾਰਾ 13 : ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। 13(1) ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, 1 [ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ] ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕੋਈ ਫਿਲਮ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੌਰਾਨ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਰਾਜ, ਹਿੱਸੇ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਫਿਲਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ, ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਸਮੇਤ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਉਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਲਾਗੂ ਰਹੇਗਾ, ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਜੇ ਇਹ ਰਾਏ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਉਸ ਹੋਰ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਉਹ ਸਹੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ।

XXXXXX

17. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ CBFC ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਸਮੇਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਵਾਧੂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦਾਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਝਟਕੇ ਵਿੱਚ ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਯੁਕਤ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ 11 ਫਰਵਰੀ, 2019 ਦੇ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। INOX ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ' ਵਿੱਚ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਨਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਲਣ, ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਧਮਕਾਉਣ ਦੀ ਠੇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਧਨ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

18. ਅਨੁਛੇਦ 19 ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਹਨ। ਅਨੁਛੇਦ 19 (1) ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰਾਜ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ 'ਤੇ ਸੰਜਮ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਥੋਪਣ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਰਾਜ 'ਤੇ 'ਨਕਾਰਾਤਮਕ' ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਫਤਵਾ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਥਿਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸੰਗਠਿਤ ਹਿੱਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਰਾਜ ਪੁੱਛਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ। ਰਾਜ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

XXXXXX

ਜਦੋਂ ਸੰਗਠਿਤ ਹਿੱਤ ਥੀਏਟਰ ਮਾਲਕਾਂ ਜਾਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲੇ ਨਾਲ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਰਾਜ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਭੀੜ ਦੇ ਡਰ ਨਾਲ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਨਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸਲ ਖਤਰਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ, ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਬਣਾ ਕੇ ਆਲੋਚਨਾ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਦਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ 'ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀਆਂ' ਦੇ ਠੰਢੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੇ। ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੱਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

19. ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 15 ਮਾਰਚ, 2019 ਅਤੇ 25 ਮਾਰਚ, 2019 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਕਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮੰਡਮ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਰਾਜ ਨੂੰ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮ ਭੋਬਿਸ਼ਯੋਤਰ ਭੂਤ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਕਿ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਥੀਏਟਰ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਾਂਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

XXXXXX

713 ਇੰਡਬਿਲਿਟੀ ਕ੍ਰਿਏਟਿਵ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ
[ਡਾਕਟਰ ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.]

20. 16 ਫਰਵਰੀ, 2019 ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਨੇਮਾਘਰਾਂ ਤੋਂ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ

ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ, ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜਨਤਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ।

21. ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲਾਗਤ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi